

DE GELDERLANDER

## Kluchtig godvrezend en inhalig volkje

Door TON VERBEETEN

**Poeh, Wat waren de Hollanders in de Gouden Eeuw godvrezend en oei, wat waren ze inhalig. Spijkerhard als slavenhandelaars, volstrekt belachelijk als speculanten in wind. Ja, precies dat gedoe op de beurs van vandaag.**

Tamar van den Dop speelt Katrien in DE Gouden Eeuw.  
Foto: Ben van Duin

In De Gouden Eeuw peilt Orkater de koopmansziel van de Hollander, van de mannen en de vrouwen die 'op water wonen' en daarmee alleen al god weten te verbazen.

Omdat de Hollanders zichzelf hebben gemaakt, komt god in de gedaante van musicus Beppe Costa een tijdje in de zeven provinciën logeren. Hij toont zich eerder lankmoedig dan verbijsterd over de onstuimige drang naar vooruitgang en de onstuitbare neiging tot zelfkwellig die dit volkje kenmerken. En, hij relateert de Hoekse en Kabeljauwse Twisten tussen de tweelingbroers Andries en Jacob, gespeeld door Geert Lageveen en Leopold Witte, voorbeeldig.

De Gouden Eeuw toont een reeks taferelen vaderlandse geschiedenis, die soms verrassende hedendaagse betekenis hebben. 'Zuinig omgaan met de ruimte', bijvoorbeeld. En, hoever zijn we nu eigenlijk af van een rampjaar als 1672?

Tamar van den Dop, Katrien uut et durp, baart met veel misbaar haar tweeling en ziet er met veel poeha op toe dat het duo voorbeeldig opgroeit. En anders is god er nog om een handje te helpen. Als de jongens zestien zijn, zien ze de armoede van het kleine gezin en dat steekt. Jacob treedt in dienst van de Verenigde Oostindische Compagnie en keert vijf jaar later als vermogend man terug naar moeder en broer. Vanaf dat moment kruidt peperdure peper de hutspot. Daar zingen ze met z'n allen een prachtig lied over.

Broer Andries is van de wroeging en de boetedoening, waar moeder Katrien en Jacob neigen naar weelde en wulps. Tussen die twee uitersten spelen zich de taferelen en dus de conflicten af.

Conflicten die gevat zijn in fantastisch gezamenlijk musiceren op zelfgebouwde instrumenten. Bijna midden op het speelveld staat een hedendaags virginaal dat toch ook weer zo van een schilderij van Vermeer zou kunnen komen.

Rechts voor arrangeert Andries voortdurend een vermanend stilleven: een tafeltje met een kan wijn, een bokaal en drie tulpen in een vaas, een in de knop, een in volle bloei en een verlept - het leven zelf.

Andries heeft er zijn vak van gemaakt de schilders van de Gouden Eeuw hun motieven aan te reiken: 'Ik leer schilders kijken'. Tegelijkertijd is hij niet te beroerd om dagelijks zijn stoepje te vegen.

'Wat niet met mate gaat, vergaat', is zijn lijfspreuk en zulks demonstreren de broers elk op eigen wijze. En wij, wij kijken gesticht toe.

Onderwijl valt er veel te genieten. Van het majestueuze spel van Tamar van den Dop. Hups als Brederode's Moortje is ze en heftig van zichzelf. Fraai is het te zien hoe ze haar wijdsse spel als het ware achteloos in dienst stelt van het verhaal en het ensemble. Heel mooi.

Katrien en de beide heren toveren ons met behulp van een wel zeer menselijke god rampspoed en woeker, rijkdom en armoede, wulpsheid en stijle rechtvaardigheid voor op lichte toon. Dat weerhoudt je niet af van enige diepergaande bijgedachten. Integendeel.

En dat alles vergankelijk is, toont ons deze voorstelling op een wel heel fraaie manier. Uit de trekken een smalle reep schilderslinnen: de 55 cm die de Nachtwacht te breed was om in het stadhuis te passen. Op dat stuk had Rembrandt Andries en Jacobs vereeuwigd.

**Orkaterspeelt De Gouden Eeuw.**

**Tekst: Geert Lageveen en Leopold Witte. Muziek en spel: Beppe Costa. Regie: Gijs de Lange.**

**Spel: Beppe Costa, Tamar van den Dop. Gezien: de première in De Toneelschuur in Haarlem.**

**Tournee: 9 november, Schouwburg Arnhem; 23/11, Twentse Schouwburg Enschede; 11/12 Lampegiet Veenendaal; 12/12 Nijmeegse Stadsschouwburg.**